

Avesta, Borlänge, Falun, Hedemora, Gäddede, Ludvika, Smedjebacken, Säter

Verksamhetsberättelse 2020

Personliga Ombud Sö Dalarna

2020-10-20

Verksamhet

- Personligt Ombud (förkortas PO i texten) i Södra Dalarna är ett samarbete mellan följande kommuner: Avesta, Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter.
- Verksamheten Personligt Ombud har förordningen SFS 2013:522 samt föreskriften HSLF-FS 2016:98 och Socialstyrelsens meddelandeblad nr 5/2020 att förhålla sig till.
- Tillsynen av verksamheten utförs av Länsstyrelsen Dalarna.
- Personligt Ombud är tillgänglig måndag till fredag kl 07.30 – 16.30. Övriga tider finns möjlighet att lämna meddelande via telefonsvarare eller sms.

Ekonomi

- Verksamheten finansieras dels av statsbidrag som under 2020 uppgick till drygt 50% av den totala budgeten. Resterande del fördelades procentuellt utifrån befolkningmängden i de åtta kommunerna i samarbetet.
- Vårdkommunen i samarbetet ansöker om statsbidraget och redovisar verksamheten till Socialstyrelsen via Länsstyrelsen. Borlänge kommuns omsorgsnämnd ansöker för samtliga kommuner.
- Statsbidraget bygger på att 10 – 20 % av personer med psykisk funktionsnedsättning har behov av ett kvalificerat personligt stöd.

Organisation

- Borlänge är vårdkommun för Personliga Ombud i Södra Dalarna och har personalansvaret. Verksamheten finns organisatoriskt inom sociala sektorn och består av sju ombud fördelat på 5,75 årsarbetare. Enhetschefen för verksamheten tjänstgör även som personligt ombud. Kontoret för PO är

lättillgängligt placerat i Borlänge centrum. Placeringen av kontoret tydliggör den fristående ställningen.

Arbetsätt

- De personliga ombudens roll och arbetsuppgifter skiljer sig i flera avseenden från andra yrkeskategorier. Det bygger på att ombuden tillämpar vissa principer och förhållningssätt (regeringens proposition 1993/94: 218) till exempel att:
 - Arbeta långsiktigt och med tålamod – en grund för att nå resultat i arbetet.
 - Arbeta flexibelt i nuet – klientens unika behov och aktuella funktionsnivå och hälsotillstånd är utgångspunkt för arbetet.
 - Arbeta för att skapa goda relationer med olika myndigheter.
 - PO ska vara en hjälp till hjälpen, dvs där det är möjligt hitta en samhällsfunktion som kan stödja personen vidare i vardagen. Klienten bestämmer – ombudet ska stödja klienten till resurser för att nå egna mål.
 - I första samtalet säkerställs målgruppen och uppdraget formuleras genom ett antal frågor inom de fyra livsområdena – hälsa, boende, ekonomi och sysselsättning.
 - PO arbetar utifrån ett lösningsfokuserat arbetsätt. Större delen av arbetstiden sker tillsammans med klienten.
 - Inga journalanteckningar eller dokumentationer förs, tystnadsplikt och sekretess råder. Dock förs arbetsanteckningar som förstörs vid avslutad kontakt.
 - I arbetet prioriteras de klienter som har minderåriga barn, är vräkningshotade eller bostadslösa samt unga vuxna.

Samverkansgrupp och Ledningsgrupp

- Samverkansgruppen tidigare benämnd Referensgruppen består av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Finsam och Region Dalarna.

Personliga Ombud träffar gruppen två ggr per år. Brister och systemfel som Personliga Ombuden uppmärksammat under året påvisas för samverkansgruppen. Berörd myndighet för bristen vidare in i respektive organisation för senare återkoppling.

- I Samverkansgruppens verksamhetsplan för år 2021 omnämns även de regelbundna mötena som inträffar med Personliga Ombud.
- Ledningsgruppen träffas två ggr per år och består av representanter från kommunerna; Avesta, Borlänge, Falun, Hedemora, Gagnef, Ludvika, Smedjebacken, Säter och Länsstyrelsen. Plats för mötena alternerar mellan kommunerna. Det ger en fördjupad information om verksamheter för målgruppen i respektive kommun. På grund av rådande pandemi blev vårens möte inställt. Mötet som äger rum på våren görs i samarbete med kommunerna, personliga ombuden och intresseorganisationerna.

Systembrister och inlämnade avvikelser.

- Personliga Ombuds arbete med systemfel och brister kallas avvikelse rapportering. Personliga Ombuden registrerar in de avvikelser som uppmärksammas under året i ett webbaserat program från Infosoc Quality AB. Syftet med avvikelse rapporteringen är som det står i förordningen (SFS 2013:522) att ge underlag, uppmärksamma och förebygga brister i samhällets stödsystem gällande målgruppen. De systemfel och avvikelser som registrerats under året rapporteras in till Socialstyrelsen.
- Under 2020 har Personliga Ombuden bl.a. uppmärksammat att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar när en person kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Försäkringskassan kan göra bedömningen att en person har en arbetsförmåga trots att en läkare gjort bedömningen att person står helt utan arbetsförmåga utifrån sin sjukdom. Detta leder till att ett flertal personer i målgruppen blir nollade i sin SGI (sjukpenninggrundande inkomst).

PO har gjort en skrivelse ang detta för att påvisa brister i systemen och tolkningar hos respektive myndighet och de svårigheter och försämringar som uppstår för målgruppen. Skrivelsen har vidarebefordrats till Socialstyrelsen via Länsstyrelsen, Ledningsgruppen (en representant från respektive kommun) och Samverkansgruppen, Se bilaga 1.

- Personliga ombuden har även uppmärksammat att kontakten och hjälpen från Öppenvårdspsykiatri i Falun har försämrats under året. Ett flertal personer får inte den behandling de blivit lovade, det är svårt att få läkartider, intyg och vårdplanerna följs inte. Detta har rapporterats till enhetschef för öppenvårdspsykiatri och Region Dalarnas divisionschef, se bilaga 2.

Kvalitetssäkring

- Verksamheten har ett webbaserat statistikprogram som säkerställer klientarbetet. Programmet påvisar bl a flödet och vilka förändringar som skett i klientens tillvaro med stöd av Personligt Ombud.
- För att säkerställa kvalitén i arbetssättet lyfts ärenden kontinuerligt vid veckomöten och handledning.
- 4 ggr per år genomförs en djupare inventering av klientarbetet. Här delger ombuden varandras arbetssätt och erfarenheter på detaljnivå.
- I verksamheten finns utarbetade rutindokument för exempelvis hot, våld, suicidrisk, barnfrågor och missbruk.
- För att säkerställa kvaliteten i systemfelshanteringen har ett personligt ombud övergripande ansvaret över det webbaserade kvalitetsprogrammet. PO sammankallar till träff 1ggr/mån för genomgång av inkomna brister och väger in om ngt ska lyftas vidare till lednings- resp samverkansgruppen.

Marknadsföring

- Under året har Personliga Ombuden hanterat utskick av broschyrer i samtliga kommuner samt informationsträffar i mindre omfattning.
- En omarbetning av hemsidan har påbörjats som ett led till att ytterligare bistå våra klienter och myndigheter med relevanta användbara länkar till information för målgruppen. På hemsida finns även information om Personligt Ombud, verksamhetsberättelse, verksamhetsbeskrivning, broschyr för utskrift samt dokumentet "Frågor och svar om Personligt Ombud".

- Användbara presentationer om Personligt Ombud har tagits fram för riktade informationsträffar.
- Information om Personliga Ombud finns på vårdguiden 1177.se.
- På Kunskapsguiden återfinns en stor mängd fakta om Personligt Ombud.
- För information om Personligt Ombud på andra språk används Google translate på hemsidan.

Utbildning och handledning

- Personliga Ombud har tagit del av föreläsningar, utbildningar, konferenser via skype och vid fysiska träffar när så har varit tillåtet. Under året har PO deltagit vid:
 - IFS Dalarna och Region Dalarnas inbjudan till film och samtal om schizofreni.
 - Region Dalarnas temakväll: Samverkan.
 - Första hjälpen till psykisk hälsa/ – Simone Reiche Nordström.
 - Beroende och samtidig psykisk ohälsa./ RFMAs konferens(riksförbundet mot alkohol och narkotikamissbruk)
 - Barnkonventionen i mitt dagliga arbete./ Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar, Skåne och Kronobergs län inbjöd till en föreläsning via Skype med Barnrättsperspektivet och Personliga ombud i fokus.
 - Utvärdering av Personligt Ombud i Fyrbodal/ Trollhättans kommun.
 - Temadag med Dalarnas nätverk för psykisk hälsa.
 - Sugardating, prostitution och människohandel./Länsstyrelsen Dalarna.
 - Föreläsning om Autism./Autism&Aspergerförbundet.
- PO har dessutom haft tillgång till handledning en gång i månaden under största delen av året.

Systemfel ”skydda SGI”

Inledning

Att ha en sjukpenninggrundandeinkomst (SGI) är en förutsättning för att erhålla sjukpenning från Försäkringskassan när man är sjuk eller av andra orsaker inte kan arbeta. De vanligaste skälet till att någon inte innehar en SGI har tidigare varit att man inte arbetat eller inte arbetat i en sådan omfattning som krävts.

Den som inte förvärvsarbetar eller inte uppfyller kraven för skydd av SGI blir nollplacerad. Ett beslut om att fastställa SGI till noll kronor får stora konsekvenser för ekonomin målgruppen med psykiska funktionshinder. Det är också av stor betydelse för socialförsäkringsutgifterna och för socialförsäkringens legitimitet att rätt ersättning betalas ut till den som har rätt till det. Det är därför angeläget att SGI handläggs rättssäkert, likformigt och effektivt.

Försäkringskassan

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tillsvidare få för eget arbete antingen som arbetstagare i allmän eller i enskild tjänst eller på annan grund. För att SGI ska kunna fastställas för en person krävs att han eller hon är försäkrad för arbetsbaserade förmåner och att den försäkrades årliga inkomst kommer från Sverige som antas vara under minst sex månader i följd eller vara årligen återkommande och kan antas uppgå till minst 24% av basbelopp.

En ansökan om sjukpenning innebär ett yrkande om att få sjukpenning. En försäkrad kan inte bara yrka att Försäkringskassan ska fastställa arbetsförmågan är nedsatt eller att han

eller hon uppfyller villkoren för rätt till sjukpenning. Om den försäkrade inte har någon SGI ska Försäkringskassan avslå ansökan om sjukpenning med motiveringen att han eller hon inte kan få någon sjukpenning efter som SGI saknas. Det finns då ingen anledning att ta ställning till om övriga villkor för att få sjukpenning är uppfyllda, till exempel om arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom. (Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning)

I Försäkringskassans beslut om avslag på ansökan om sjukpenning står det skrivet att det är viktigt att skydda sin SGI för att kunna få sjukpenning igen någon annan gång. För att skydda sin SGI ska man antingen börja arbeta i samma omfattning som tidigare redan första dagen efter beslut om att man inte får sjukpenning. Eller anmäla sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Du måste aktivt söka arbete och vara beredd att ta ett arbete som motsvarar hela din tidigare arbetstid. Man kan också delta i ett program hos Arbetsförmedlingen med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Arbetsförmedlingen

Det är inte bara att anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Arbetslöshetsförsäkringen är också en försäkring med villkor som ska vara uppfyllda. En försäkrad som fortfarande är sjuk och arbetsoförmögen uppfyller inte dessa villkor.

Arbetsförmedlingen uppger att när sökande hänvisas till Arbetsförmedlingen från Försäkringskassan för att skydda sin SGI så hänvisar man fel. En sökande som inte står till arbetsmarknadens förfogande och har med sig läkarintyg på heltids sjukskrivning registreras som förhindrad hos Arbetsförmedlingen och detta innebär inte något SGI skydd. Arbetsförmedlingen gör inte någon arbetsprövning eller annan utredning.

Systemfel

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar när en person kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Försäkringskassan kan göra bedömningen att en person har en arbetsförmåga trots att en läkare gjort bedömningen att person står helt utan arbetsförmåga utifrån sin sjukdom. Arbetsförmedlingen gör bedömningen utifrån bedömningen i läkarintyget och vad som framkommer från personen och de medför att personen blir inskriven med förhinder vilket inte skyddar SGI. En person kan förlora skyddet av sin SGI om han eller hon inte får sjukpenning eller är arbetssökande med förhinder hos Arbetsförmedlingen. Om en person överklagar sitt avslag på sjukpenning till Försäkringskassan och samtidigt säger att de kan ta ett jobb på Arbetsförmedlingen har de heller ingen möjlighet att få ett bifall på sjukpenningen.

I Inspektionen för Socialförsäkringens rapport Sjukpenninggrundande inkomst 2016-10-13 skriver man att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingens regelverk skiljer sig åt vilket leder till otydlighet och påverkar förutsägbarheten och rättssäkerheten för enskilda. Det står också att SGI-skyddsreglerna bör ses över för att öka enhetligheten för enskilda.

Personligt Ombud i Södra Dalarna har uppmärksammat detta gällande våra klienter och SGI.

Vi reagerar på de stora problem som klienter ställs inför när de får sjukpenning avslagen eller indragen trots att de är sjukskrivna från läkare. Det brister i informationen kring att skydda sin SGI och Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar om man är sjuk eller arbetsför. På grund av bristande information och svårigheter att tolka informationen som ges vid avslag på sjukpenning så förlorar man inte bara sin ekonomi just nu utan man risker även att få en nollad SGI. Vi ser ofta våra klienter i slutänden få vända sig till kommunen för att ansöka försörjningsstöd. Klienterna hamnar i en situation där deras ekonomi gör att de har svårare att tillfriskna och oftast blir sämre i sitt mående. I arbetet som personliga ombud ser vi hur stressen över att inte veta vad man ska leva av, och ibland inte veta var man ska leva ökar den psykiska ohälsan hos individen. Forskning visar att ekonomisk oro är en vanlig stressfaktor som bidrar till insjuknande och sjukskrivning för stressrelaterad psykisk ohälsa. Studier visar även att välbefinnandet minskar vid mindre generösa sjukförsäkringssystem, vilket kan leda till längre sjukskrivningar. Med en ökad förståelse och kunskap kring hur avslag påverkar människor med psykisk ohälsa kan beslut, behandling, rehabilitering och bemötande utvecklas. Det kan även ge en ökad förståelse för konsekvenser som orsakas av socialpolitiska beslut.

Sammanfattning:

- Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen brister i sin information, tydlighet och i sitt samarbete när det gäller SGI.
- Otydliga regler för personer som sätts i denna situation. Det behövs tydligare information om hur systemet kring SGI fungerar för att inte klienter ska hamna utanför på grund av svår begripliga regler.
- Ingen hänsyn tas till att personen förmodligen kommer kunna gå tillbaka till sitt ordinarie arbete inom en snar framtid.
- En bedömning runt en sjukskrivning vid ett tillfälle kan påverka så drastiskt att en person inte får någon ersättning alls vid ett senare tillfälle och med en exempelvis en väldigt allvarlig åkomma.
- Ekonomisk oro påverkar klienternas psykiska hälsa negativt och möjligheterna att återhämta sig från psykisk ohälsa.

.....

Lotta Bergh
Enhetschef
PO Teamet Sö Dalarana
Epost: lotta.berg@borlange.se

Brister vid öppenvårdspsykiatri i Falun

1. Klient med svår psykisk sjukdom som behöver en god man då sonen tidigare haft hand om ekonomin. Klienten har även problem med spelmissbruk och fixar ej kognitivt att lära sig hur man betalar räkningar. Klienten väntar på intyg från psykiatri. Personligt Ombud (PO) kontaktar psykiatri för att påminna om intyget ang god man, men de kan inte hjälpa till då PO inte har fullmakt. PO och klient ringer tillsammans och ber att fast vårdkontakt ska kontakta klienten men får till svar att det kommer att dröja. Klient ringt ÖVP själv men förstår inte vad hen ska fråga om.

Enhetschef på Falu kommun har också försökt nå ÖVP i samma ärende men utan resultat. Ärendet slutade med att en SIP kom till stånd för att få intyget till ansökan om god man.

2. Flera klienter har fått en vårdplan och ska ha en fast vårdkontakt med regelbundna möten. Klienterna har ej lyckats få tag i sin vårdkontakt på flera månader. När de bett om att få byta får de bara veta att det saknas resurser.

Klienterna tappar förtroendet för psykiatri, mår sämre och känner sig värdelösa.

3. Flera Klienter har behov av Traumabehandling och DBT för att kunna bearbeta trauman och gå vidare i sin återhämtning. Många har väntat i flera år.

4. Klient har samtalskontakt på ÖVP, under våren har personen ej haft något fysiskt möte med sin psykolog. Klienten har ej blivit erbjuden möten utomhus utan kontakten skulle ske via Skype.

Detta medförde teknikstrul, i och med det så ökade stressen och frustrationen hos klienten.

Psykolog hävdade att felet låg hos klienten så istället för att ägna tiden åt klient så gick tiden åt till att försöka lösa tekniken. Klientens självkänsla sjunker och det viktiga samtalet uteblir. Från samma ÖVP så erbjuder sig dock den fasta vårdkontakten till klienten att mötas utomhus.